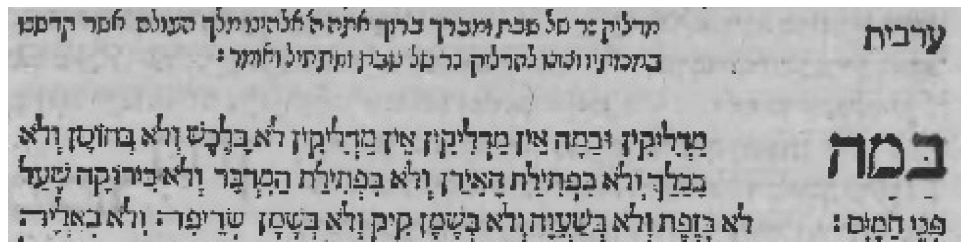

תפלת ערבית לליל שבת Versions Of

במה מדליקין-Lesson 5

Source 1

נוסח רומניא

Source 2

סדר רב עמרם גאון (הרפנס) סדר שבתות-ולאחר שמקדשין בבית הכנסת אומר פרק אחד ממס' שבת, וזה הוא הפרק, במה מדליקין וגו' עד סוף פרקא.

Translation: After reciting Kiddush in synagogue, they read one chapter from Maseches Shabbos; i.e the chapter that begins: Ba'Mah Madlikin until the end of that chapter of Mishna.

Source 3

ספר העיתים סימן קמ'-וכתב מר רב עמרם הכי ומקדשין על היין בבית הכנסת להוציא אורחין ידי חובתן, ולאחר שמקדשין בבהכנ"ס אומר פרק אחד ממסכתא שבת והיא במה מדליקין ושפיר דמי למיעבד הכי מפני שהיא דבר בעתו לאדכורי הלכות הנר. נאה לומר ונאה למימר עליו קדושא דאגדתא. ובסדר מר רב עמרם נמי אמר במה מדליקין ואמר ר' אלעזר אמר רבי חנינא ואומר קדיש והאי קדושתא דתקינן רבנן משום סכנה דבי שימשי שכיחי מזיקין ודילמא איכא דעייל ולא מצלי ועד דמצלי נפקו ציבורא ונשאר הוא ומסתכן ותקינן רבנן דמתאחרי ציבורא אחר תפילה כי היכי דלגמר צלותיה ונפיק בהדי ציבורא.

Translation: Rav Amrom wrote as follows: we recite Kiddush in synagogue so that guests who are present will be able to fulfill their obligation of reciting Kiddush. After reciting Kiddush in synagogue, they read one chapter from Maseches Shabbos; i.e the chapter that begins: Ba'Meh Madlikin. It is a good practice because it is an opportunity to review a timely matter, the rules of lighting candles. It is also an opportunity for public study of Torah which can be followed by Kaddish D'Rabbanan. Seder Rav Amrom further provided that after reciting Ba'Meh Madlikin one should also recite the paragraph that begins: Amar Rabbi Eleazar, Amar Rabbi Chanina and to then recite Kaddish. This Kaddish was added by our Sages to the services out of concern for the danger that lurks in synagogues on Friday night from evil spirits. Some of those present in synagogue may have come late and did not have the opportunity to pray. If they tried to pray, they would be left alone in synagogue when the other congregants left after the services ended. The late comers would then be exposed to a dangerous condition. That was why our sages instituted a practice that delayed the departure of those present so that the late comers could catch up and leave with the others.

Source 4

מהזור ויטרי סימן קנו'-ברוך אתה יי'...א-ל עליון קונה שמים וארץ. מגן אבות בדברו... זכר למעשי בראשית: א-להינו וא-להי אבותינו וכו'. קדיש וכו'. ונהגו לומר משנה זו לספר סידור הדלקה:

תפלת ערבית לליל שבת Versions Of

Translation: Baruch Ata Hashem . . . Kaddish. They had the custom of reciting this Mishna in order to review the laws of lighting candles.

Source 5

פירושי סידור התפילה לרוקה [פז] משנת במה מדליקין – משנת במה מדליקין – במה
מדליקין אומרים בבית הכנסת, להודיע לעמי הארץ באיזו פתילה יכולים להדליק בערב
שבת ובאיזו שמן, כדי שלא יבא להטות.

Translation: We recite the chapter of Mishna that begins: Ba'Meh Madlikin to teach those who were uneducated about the types of wicks that may be used in preparing lights for Shabbos and the kind of oil that they could use so that they would not err in fulfilling this Mitzvah.

Source 6

ספר חסידים (מרגליות) סימן קנד' – מצוה לשנות ארבעים מלאכות חסר אחת כדי שלא
ישכח איזה מלאכה אסורה כמו שיש לדרוש במעשה מועדים לפני המועדים כך בענין שבת
לפניו כדי למהר בצרכי שבת. אחר התפלה תקנו וקבעו לומר במה מדליקין בבית הכנסת
כלומר קיימתי מה שבזאת המשנה. חוץ מיו"ט הנכנס לשבת לפי שכתוב ב' עשרתם
ערבתם ואין מעשרין ביו"ט.

Translation: It is a mitzvah to review the 39 primary acts of work that are prohibited on Shabbos so that one will not forget which work is prohibited. This is similar to the requirement to review the Mitzvos of a holiday before the holiday. We act similarly before Shabbos in order to prepare properly for Shabbos. Chazal instituted the practice to recite the chapter of Mishna that begins: Ba'Meh Madlikin after reciting Tefilas Arvis on Erev Shabbos. Its purpose was to affirm that one had fulfilled what one had learned in that Mishna. This chapter of Mishna was not recited on a Yom Tov that extends over Shabbos because within the Mishnayos that we read, we also learn a Mishna that discusses taking tithes and creating Eruvim. It would have been inappropriate to mention these acts on Yom Tov since we did not set aside tithes on Yom Tov.

Source 7

ספר אבודרהם מעריב של שבת – ולאחר הקידוש נהגו לומר משנת פרק במה מדליקין מפני
שיש בה דיני הדלקה ושלשה דברים שצריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם השכח.
ומה שלא נהגו לומר דיני הטמנה במה טומנין וכירה שהסיקה משום טורח צבור אי נמי
מפני שגם שבת הוא משום שלום הבית הוצרך להזהיר עליו יותר. ושמעתי שיש מקומות
שאומרי' פרק זה בין המנחה לערבית וישר בעיני. כי קריאתו אחר ערבית מה תועיל. אז אינו
עת לתקן פתילותיו ונרותיו ויעשה מלאכה מה שהיה היה, אבל כשקורא אותו בין המנחה
לערבית אם שכח מלתקן ילך ויתקן.

Translation: After reciting Kiddush in synagogue, it was customary to read the the chapter of Mishna that begins: Ba'Meh Madlikin because it contains within it the rules for lighting candles and the three matters that one must remind others in the house to perform before Shabbos. We do not review the rules for insulating hot foods and for placing food on the stove because it would be burdensome for the community to read so many Mishnayos. In addition, candle lighting was unique because it was instituted to establish peace in the household making it an act that needed to be reinforced. I heard that there were places where they

תפלת ערבית לליל שבת Versions Of

recite this chapter of Mishna between Mincha and Arvis. That practice appears to me to be a good practice because what good does it do to read those Mishnayos after Arvis. After reciting Tefilas Arvis, it is too late to correct what was done wrong. In addition, one might inadvertently try to correct what he did and thereby violate a prohibition. When he reads the Mishna after Mincha, he can still correct any mistake he may have made in preparing the lights for Shabbos.

Source 8

ב"ח אורח חיים סימן רע' – ונוהגין לומר משנת במה מדליקין וכו'. נראה מהסדר שסידר רבינו דדעתו היא שיאמרו במה מדליקין אחר תפלת ערבית וקשה אדרבה טוב יותר לומר קודם תפלה מקמי שקיבל עליו שבת כדי שיזכור להזהיר על ג' דברים ולתקן השמן והפתילה שלא יהא בה שום פיסול אבל אחר תפלת ערבית מה תועלת יש לו שיזכור הלא אין בידו לתקן מעתה וכמ"ש בית יוסף, ויש לומר דאין טעם אמירת במה מדליקין היא כדי להזכירו הג' דברים ולהזהיר לבני ביתו אלא לפי שמקדימין להתפלל ערבית מפלג המנחה ואחר יציאת בית הכנסת עדיין יום הוא ולא ישב לסעוד ולומר קידוש עד שחשכה על כן נהגו ללמוד בשעה שהוא פנוי ולא ראו ללמוד פרק יציאות השבת או פרק אחר אלא פרק במה מדליקין דמדבר בדין הדלקה ובג' דברים השייך לליל שבת כדי להזכירו אנב לימודו שאם הדליק בשמנים ופתילות האסורות להדליק בהם שאסור להשתמש לאורן וכן אם לא הפרישו מעשר שלא יאכלו אותם פירות ואם לא עירבו עירובי חצירות שאסורים לטלטל בחצר וכן בעירובי תחומין שלא ילך חוץ לתחום:

Translation: It appears from the order that the Tur provided that he believed that the Mishna of Bameh Madlikin should be recited after Tefilas Arvis. That was a difficult position to justify since it would be better to recite it before Tefilas Arvis. That would be before he accepted the obligations of Shabbos. He could then be reminded to alert his family to the three matters that he was required to mention to his family and he could still correct any mistakes he may have made concerning the oil or the wicks. After completing Tefilas Arvis what will be gained by learning how one should have lit the Shabbos candles correctly. That was the complaint of the Beis Yosef. We must therefore say that the reason that we recite the chapter of Mishna that begins: Ba'Meh Madlikin after Tefilas Arvis was not in order to be reminded of the three matters that a person must review with his family every Friday. Instead, because it was our custom to start Shabbos early, it was still light outside when we left synagogue. Some did not want to recite Kiddush and eat their Shabbos meal until it became dark. To fill the time, they would sit and study Torah. They chose not to study the chapter of Maseches Shabbos that dealt with carrying or the other chapters. They chose the chapter of Mishna that began: Ba'Meh Madlikin which discussed the laws of lighting candles for Shabbos and the three matters that a person must review with his family every Friday so that if he had been lighting improperly, he would learn how he should prepare the lights; if his family did not remove the tithes that he should not eat that food and if his family did not make the proper courtyard Eruvim that he was prohibited from carrying in the courtyard and if his family did not make an Eruv that allowed him to walk long distances, he should not walk long distances.

Source 9

מגן אברהם סימן רע' – קודם תפלת ערבית – כדי שידעו במה מדליקין. וצריך לומר דלפי שלא נהגו להדליק במדינות אלו בשמנים ובפתילות אלו אין חוששין לזה.

תפלת ערבית לליל שבת Versions Of

Translation: It was customary to recite the chapter of Mishna that began: Ba'Meh Madlikin in order that the public learned the correct manner to fulfill the Mitzvah of lighting candles for Shabbos. Since in our area we do not use the prohibited oils and wicks, we need not concern ourselves with studying those rules.

Source 10

ברכה: by Professor Naftali Wieder-Article entitled: התגבשות נוסח התפלה במזרח ובמערב מנהיגי ברכה בלתי ידועה על קריאת פרק 'במה מדליקין' p. 334:

במצב כזה ראו היהדות המסורתית את עצמם חייבים להדוף את התקפת הקראים בפומבי ולהסביר בתוך עם ועדה את צדקת העמדה הרבנית. ההזדמנות המתאימה לכך היתה ערב שבת אחרי תפילת ערבית קודם שהקהל הלך הביתה לסעוד אור הנר, דבר שיש בו שום חילול שבת לפי הקראים, ודווקא אחר התפלה בשעה שכל הציבור נמצא בבית הכנסת. והאמצעי היעיל לכך היה קריאת משנת "במה מדליקין", והמטרה לא היתה קריאה גרידא, אלא לימודודיון ראש וראשונה בסוגיית נר שבת; קריאת המשנה שימשה הזדמנות למרביצי תורה לברר וללבן את הנושא וללמד סניגוריה על ההיתר להדליק נר שבת. מובן מאילו שהדיון, מעצם טיבו, לא יוכל היה להצטמצם בנושא ההדלקה מלבד אלא גלש מאיליו אל המוטיב המרכזי של הפולמוס הרבני-קראי: סמכותם של החכמים ומהימנותה של תורה שבעל פה. וכך הפכה לימוד משנת "במה מדליקין" למוקד של פולמוס והתנצחות בין שני העדות, לזירה של מלחמת מגן ותנופה כאחת.

Translation: In that kind of situation, those in charge of safeguarding traditional Jewish thought saw themselves obligated to publicly repel the attacks by the Karaites and to emphasize in each community the correctness of the position of the Rabbis. The appropriate time to do so was on Friday night after Tefilas Arvis before those congregated went home to eat by the light of the candles, an act that was considered a violation of a prohibition of Shabbos by the Karaites. The end of the service was chosen because by that time the number of people present at the service would be at its peak. The Rabbis viewed the recital of the Mishna that began: Bameh Madlikin as the most effective method of delivering their message. The purpose in reading the Mishna was more than simply reading its words. Its prime purpose was to open the Mitzvah for review and to discuss any concerns about the Mitzvah of lighting candles. Reciting the Mishna provided an opportunity for those who were spreading Torah to explain and clarify the issue and to present a defense of their position that lighting candles was permitted in anticipation of Shabbos. It was clear that the discussion from its nature was not limited to the issue of lighting candles but led into a further discussion about the conflict between the Rabbinate and the Karaites; the authority of the Rabbis and the reliability of the Oral Law. In that way, the discussion concerning the Mishnah Bameh Madlikin could lead to a full review of the dispute between the Rabbinate and the Karaites and the battle for supremacy between the two parties. The synagogue served as a battleground where the Rabbis could defend their position and could attack their adversaries.

Source 11

On page 335 of his article, Professor Wieder reported that he found a סידור which provided that the following ברכה be recited before reading the chapter of משנה that began with: במה מדליקין. He opined that this discovery confirmed his theory that the

practice of reciting במה מדליקין was instituted as a means of responding to the attacks of the Karaites:

ברוך אתה יי' א-להינו מלך העולם אשר בחר בחכמים ותלמידיהם ונתן להם תורה מהר סיני על ידי משה רבינו וצוה אותם לקרא בתורה במשנה בתלמוד בהלכה לקנות חיי שני עולמים. ובחר במשה רבנו מכל הנביאים ודבר עמו פנים בפנים שנאמר פה אל פה אדבר בו וגו' ואחריו בחר ביהושע תלמידו ושבעם זקנים ונביאים וחכמים ותלמידים וצוה אותם בשמירות שבת ובהדלקת הנר של שבת במה מדליקין . . .

Translation: Baruch Ata . . . who chose the Sages and their students and gave them the Torah on Mount Sinai in the hands of Moshe Rabbenu and commanded them to study the written law and the oral law, Mishna, Talmud, Halacha, in order to merit life in two worlds. And chose Moshe Rabbenu from all the prophets and spoke to him face to face as it is written: face to face I spoke to him etc. To succeed Moshe Rabbenu, He chose Yehoshua, Moshe's student, and the 70 elders, prophets, sages, and their students and commanded them in the laws of observing Shabbos and of preparing light for Shabbos: Bameh Madlikin . .

כגונא דאנון מתיחדין לעלא באחד

Source 12

In the prayer before the entrance of the Sabbath the Throne of Glory is prepared for the Holy Heavenly King. And when the Sabbath arrives the Shekinah is in perfect union with Him and is separated from the "other side", and all the potencies of severe judgement are severed from Her, She being in closest union with the Holy Light and crowned with many crowns by the Holy King, and all the principalities of severity and all the lords of judgement flee from Her, and no other domination reigns in any of the worlds, and her countenance is illumined by the supernal light, and she is crowned here below by the Holy People, all of whom are invested with new souls. Then is the time for the commencement of prayer, when the worshippers bless Her with joy and gladness, saying, "Bless ye the Lord, the Blessed One!" (the beginning proper of the Sabbath Eve prayer). For the holy people cannot be allowed at this moment to begin with a verse that suggests judgement, as on weekdays, when "Bless You" is preceded by "And He being merciful, forgives iniquity and destroys not", because the Shekinah is then entirely severed from the mystery of the "other side" and all the lords of judgement have separated themselves and passed away from Her, and he who rouses judgement in the lower spheres causes vibrations of doom and severity also in the celestial regions, and while this disturbing element is in evidence the Holy Throne cannot crown itself with the crown of holiness. Then the lords of judgement who have severed themselves for the time being from the rest of creation, hiding themselves away from all eyes in a deep and secret recess at the bottom of the sea, are roused to return to the celestial habitations, and they come back with violence and fury, so that the Holy Sphere, which requires above all rest and peace for the entrance of the Sabbath, is hard pressed by these potencies of judgement. So it is evident that we should not imagine that She (the Shekinah) is independent of our "rousing", for there is no vibration above of any sort but is caused by those which take place in the midst of Israel below, as we have already pointed out in connection with the expression "in the time appointed, on our solemn feast day"; it is not merely a feast day, but our feast day; that is to say, we effect a movement in the higher spheres by our prayers. Therefore the holy people, who are crowned with holy crowns of souls in order to awaken rest and peace above, may not order judgement there, but, on the contrary, must all consciously and with exceeding great love awaken blessings both above and below.

"The congregation respond: "Blessed is the Lord who is blessed for ever and ever." The expression "who is blessed" indicates the streaming of blessings from the source of life to the place whence issue nourishment and bounty for all creatures. And why do we call this source "blessed"? Because it sustains and waters 'olam va'ed (lit. for ever and ever), which is the Sabbath eve. In this way blessings are transmitted to this 'olam va'ed from the highest world, so that it attains its full perfection. Thus in this benediction, "blessed" represents the ultimate source whence all blessings emanate ; [Tr. note: Hohmah.] "the Lord" is the centre [Tr. note: Tifereth.] of all the supernal sides; "who is blessed" represents the peace of the house, the fountain of the cistern, [Tr. note: Yesod]. providing completion and nourishment for all, while "for ever and ever" refers to the world below, [Tr. note: Malkuth.] which needs these blessings: the "good oil" of "blessed", "the Lord", and "the Blessed One" is all for this 'olam va'ed. Therefore the whole congregation has to recite this every day; but on Sabbath eve it must be recited with special devotion and gladness, in order that the Sabbath may be fitly blessed by the holy people. When they begin to recite this benediction a voice is heard in all the heavens that are sanctified by the entrance of the Sabbath: "Blessed are ye, holy people, for that ye bless and sanctify on earth below, that thereby many supernal holy hosts may be blessed and sanctified above." Blessed are they in this world and blessed are they in the world to come. The Israelites do not recite this benediction until they are crowned with the crowns of holy souls, as we have said before. Blessed is the people who is worthy of them in this world, so that it may merit them in the world to come. This, to the pious, is the night of conjugal unions, when they are thus crowned with new souls and new additional holy spirits, for, being in a state of supernal holy tranquillity, they may then beget holy children.

Source 13

מאימתי קורין את "כגונא" בערבית

מאת משה חלמיש

בספר הזוהר מתוארים בהרחבה היופי והשלווה היוצאים לעולם עם בוא השבת. כוחות הדין נעלמים ואת מקומם יורשת השכינה, המשרה שלום בעולם. "חיאורים רבים של הזוהר הם פרקי שירה על מעמד העולמות בשבת", כותב א' גוטליב, ומוסיף: "קטע אופייני נמצא בזהר ח"ב קלה ע"א-ע"ב. הוא נמצא בסדורי התפלה של החסידים ונאמר בזמן קבלת שבת בהתלהבות רבה". השאלה היא, האם נוכל לגלות את המקור הראשוני להכללתו הליטורגית. ובכן, רבי עמנואל חי ריקי כותב: "ובעוד שהקהל אומרים מזמור שיר ליום השבת קודם שיאמרו קדיש דברכו ראשון יכוין שעתה שהוא שבת ממש יורדים הארות מעולות מעולם לעולם" וכו'. מתברר איפוא שאותה עת שעומדים קודם ברכו מתחולל מהפך בעולם, הכוחות החומריים נעלמים ואת מקומם תופסות "הארות מעולות". למעשה,

Translation: In the Zohar you find elaborate descriptions of the beauty and peace that descend upon the world with the onset of Shabbos. The powers of judgment step aside and in their place stands the Shechina, which showers peace throughout the world. Many of these descriptions qualify as songs on the state of the world on Shabbos. A. Gottlieb wrote: a good example is found in the Zohar, Volume 2, pages 135a-b. It is found in the Siddurim of the Chasidim and is recited during Kabbalos Shabbos with great fervor.

The question remains can we uncover the first source that includes this excerpt from the Zohar as part of its Friday night liturgy. R. Emanuel Chai Reiki writes: As the congregation recites Mizmor Shir L'Yom Ha'Shabbos and before they recite Kiddush and Barchu they should have in mind that Shabbos has arrived

Versions Of תפלת ערבית לליל שבת

and the lights of heaven are descending upon our world. It appears that the moment when the congregation is about to recite Barchu a transformation takes place in the world. The material forces disappear and in their place the lights of spirituality from heaven take their place.

Source 14

כנגד אלה, התפילה מצויה בחוגים הקרובים לחסידות. לראשונה נרפס, כמדומה, בסידור רבי אשר מבראד, לבוב תקמ"ח¹². והגם שיש סידורים אחרים כמנהג אשכנז

Translation: The prayer is found among groups that are aligned with Chasidus. It appears to me that the prayer appears for the first time in a siddur in the Siddur of R. Asher from Brodt (Brody) published in Levov in 1787 (see: <http://hebrewbooks.org/20779>).

Source 15

תמוני שבת לסעודה ראשונה

פרק א' יציאות השבת שמים שהן ארבע בָּפְנִים, ושמים שהן ארבע בחוץ. כיצד העני עומד בחוץ ובעל הבית בָּפְנִים, פָּשַׁט העני את ידו לָפְנִים ונתן לחוץ ידו של בעל הבית, או שנטל מהחיצא והעני תיב ובעל הבית פָּטוּר. פָּשַׁט בעל הבית את ידו לחוץ, ונתן לחוץ ידו של עני, או שנטל מהבית והבנים, בעל הבית חייב והעני פָּטוּר. פָּשַׁט העני את ידו לבנים.

Source 16

Lawrence Fine, *Safed Spirituality: Rules of Mystical Piety, the Beginning of Wisdom*, p. 46 footnote 28:

There are some who practice the custom of welcoming the Sabbath following the afternoon service dressed in Sabbath garments. They recite the Song of Songs followed by the hymn for the *Kabbalat Shabbat*, "Come, my Beloved." And on the night of the Sabbath they recite eight chapters of Mishnah *Shabbat*, eight more in the morning and eight in the afternoon. It is for this reason that our holy teacher included twenty-four chapters in Mishnah *Shabbat*, corresponding to the twenty-four ornaments for the Sabbath Bride.

Source 17

קהלת רבה (וילנא) פרשה ז – אלא מאחר שקשטה בכ"ד מיני תכשיטין, אח"כ הראה לו שנאמר (בראשית ב') ויביאה אל האדם.

Translation: After G-d bedecked Eve with 24 types of adornments, then G-d brought her to Adam as the verse says (Bereishis 2,) and G-d brought Eve to Adam.

Source 18

שמות רבה (וילנא) פרשת כי תשא פרשה מא-א"ר לוי א"ר שמעון בן לקיש מה כלה זו מקושטת בכ"ד מיני תכשיטין, כך תלמיד חכם צריך להיות זריז בכ"ד ספרים, ככלותו.

Translation: R. Levi, R. Shimon Ben Lakish: just as the bride is adorned with twenty-four decorations so too should a scholar be fluent in twenty-four books (Tanach).

Source 19

A list of the twenty-four decorations that Eve wore:

- ישעיהו פרק ג, (יח) ביום ההוא יסיר א-דני את תפארת העכסים והשביסים והשהרנים:
(יט) הנטיפות והשירות והרעלות:
(כ) הפארים והצעדות והקשרים ובתי הנפש והלחשים:
(כא) הטבעות ונזמי האף:
(כב) המחלצות והמעטפות והמטפחות והחריטים:
(כג) והגלינים והסדינים והצניפות והרדידים:
(כד) והיה תחת בשם מק יהיה ותחת חגורה נקפה ותחת מעשה מקשה קרחה ותחת פתיגיל מחגרת שק כי־תחת יפי:

Translation: 18. In that day the Lord will take away the bravery of their anklets, and their tiaras, and their necklaces.

19. The ear rings, and the bracelets, and the scarves,

20. The bonnets, and the arm bands, and the belts, and the perfume boxes, and the amulets,

21. The rings, and nose jewels,

22. The cloaks, and the mantles, and the gowns, and the handbags,

23. The gauze, and the fine linen, and the hoods, and the veils.

24. And it shall come to pass, that instead of sweet smell there shall be a stench; and instead of a girdle a rope; and instead of well set hair, baldness; and instead of a fine dress a girding of sackcloth; and a brand instead of beauty.